

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی استان اردبیل

دانشکده پزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجه دکتري رشته پزشکی

عنوان:

**اپیدمیولوژی مسمومیت های حاد اطفال مراجعه کننده به بیمارستان بوعلی اردبیل
از فروردین ۱۳۸۶ تا آخر سال ۱۳۹۰**

استاد راهنما:

دکتر اسماعیل فرزانه

اساتید مشاور:

دکتر مهرداد میرزارحیمی

دکتر فیروز امانی

نگارش:

محبوبه نصرالله تبار میری

پاییز ۱۳۹۱

شماره پایان نامه:

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول کلیات	۱
۱-۱- مقدمه و بیان مساله	۲
۱-۲- تعریف واژه‌های کلیدی	۳
۱-۳- اهداف	۳
۱-۳-۱- اهداف کلی	۳
۱-۳-۲- اهداف اختصاصی	۴
۱-۳-۳- اهداف کاربردی	۴
۱-۴- فرضیات یا سؤالات تحقیق	۵
فصل دوم پیشینه تحقیق	۶
۲-۱- کلیات مسمومیت	۷
۲-۲- تعریف سم	۹
۲-۳- نحوه اثر سموم	۹
۲-۴- انواع مسمومیت از نظر بالینی	۱۰
۲-۵- نحوه بروز مسمومیت	۱۲
۲-۶- برخورد اولیه و اورژانسی با بیمار مسموم	۱۳
۲-۷- اقدامات اورژانسی اولیه	۱۴
۲-۸- مراقبت از راه هوایی در بیمار مسموم	۱۷
۲-۹- معیارهای لوله گذاری تراشه در بیمار مسموم	۱۷
۲-۱۱- اپیوئیدها و مواد مخدر	۱۹
۲-۱۲- ترامادول	۲۶
۲-۱۳- هروئین	۲۸
۲-۱۴- نالترکسون	۳۱
۲-۱۵- آمفتامین ها	۳۲
۲-۱۶- کافئین	۳۳
۲-۱۷- حشره کش های گیاهی	۳۳

۲۲-۲	علف کش ها (پاراکوات).....	۳۵
۲۲-۲	بررسی متون.....	۳۹
۲-۷-۱	مطالعات داخلی.....	۳۹
۲-۷-۲	مطالعات خارجی.....	۴۴
	فصل سوم مواد و روش ها.....	۴۶
۳-۱	نوع مطالعه.....	۴۷
۳-۲	محیط پژوهش.....	۴۷
۳-۳	جامعه آماری و حجم نمونه.....	۴۷
۳-۴	روش گردآوری اطلاعات.....	۴۷
۳-۵	روش تجزیه و تحلیل داده ها و بررسی آماری.....	۴۸
۳-۶	معیار ورود.....	۴۸
۳-۷	معیار خروج.....	۴۸
۳-۸	ملاحظات اخلاقی.....	۴۸
۳-۹	محدودیت مطالعه.....	۴۹
۳-۱۰	متغیر های مطالعه.....	۴۹
	فصل چهارم نتایج.....	۵۰
	فصل پنجم بحث و نتیجه گیری.....	۷۴
۵-۱	بحث.....	۷۵
۵-۲	نتیجه گیری.....	۸۲
	منابع.....	۸۵
	چکیده انگلیسی.....	۸۷

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۷۲.....	جدول ۴-۱ : علت مسمومیت کودکان به تفکیک سن و جنس آنها.....
۷۳.....	جدول ۴-۲ : پروگنوز کودکان به تفکیک سن و جنس آنها.....

فهرست نمودار ها

عنوان	صفحه
نمودار ۱-۴ : توزیع جنسی کودکان مورد مطالعه.....	۵۱
نمودار ۲-۴ : توزیع فراوانی کودکان به تفکیک سن (سال).....	۵۲
نمودار ۳-۴ : توزیع فراوانی کودکان به تفکیک سطح تحصیلات والدین.....	۵۳
نمودار ۴-۴ : توزیع فراوانی کودکان به تفکیک شغل مادر.....	۵۴
نمودار ۵-۴ : توزیع فراوانی کودکان به تفکیک شغل پدر.....	۵۴
نمودار ۶-۴ : توزیع فراوانی کودکان به تفکیک سال بستری.....	۵۵
نمودار ۷-۴ : توزیع فراوانی کودکان به تفکیک تعداد روز بستری.....	۵۶
نمودار ۸-۴ : توزیع فراوانی نسبی کودکان به تفکیک زمان مسمومیت تا مراجعه به بیمارستان.....	۵۷
نمودار ۹-۴ : توزیع فراوانی نسبی کودکان به تفکیک محل سکونت.....	۵۸
نمودار ۱۰-۴ : توزیع فراوانی کودکان به تفکیک نوع ماده مصرفی.....	۵۹
نمودار ۱۱-۴ : توزیع فراوانی کودکان به تفکیک نوع داروی مصرفی.....	۶۰
نمودار ۱۲-۴ : توزیع فراوانی کودکان به تفکیک علت مسمومیت با مواد مسموم کننده.....	۶۱
نمودار ۱۳-۴ : توزیع فراوانی نسبی کودکان به تفکیک وجود علائم در بیماران.....	۶۲
نمودار ۱۴-۴ : توزیع فراوانی کودکان به تفکیک علائم بیماران.....	۶۳
نمودار ۱۵-۴ : توزیع فراوانی علائم تنفسی افراد به تفکیک نوع علامت ایجاد شده.....	۶۴
نمودار ۱۶-۴ : توزیع فراوانی علائم عصبی افراد به تفکیک نوع علامت ایجاد شده.....	۶۵
نمودار ۱۷-۴ : توزیع فراوانی علائم چشمی افراد به تفکیک نوع علائم.....	۶۶
نمودار ۱۸-۴ : توزیع فراوانی علائم گوارشی افراد به تفکیک نوع علائم.....	۶۷
نمودار ۱۹-۴ : توزیع فراوانی علائم قلبی عروقی افراد به تفکیک علامت ایجاد شده.....	۶۸
نمودار ۲۰-۴ : توزیع فراوانی افراد به تفکیک نوع علامت ایجاد شده.....	۶۹
نمودار ۲۱-۴ : توزیع فراوانی نسبی بیماران به تفکیک پروگنوز کودکان.....	۷۰
نمودار ۲۲-۴ : توزیع فراوانی نسبی بیماران به تفکیک فصل مراجعه.....	۷۱

چکیده:

مقدمه و بیان مسئله: مسمومیت یکی از عمده ترین مشکلات بهداشت عمومی و یک شکل جدی و مهم و از شایعترین علل مراجعه به اورژانس بیمارستان ها در بسیاری از کشورهاست. بروز انواع مسمومیت ها بر اساس ویژگی های فرهنگی و اقتصادی جوامع مختلف متفاوت است. بنابراین ما در این پژوهش برآنیم تا طی این پنج سال ویژگی های اپیدمیولوژیک موارد مسمومیت حاد در اطفال مراجعه کننده به بیمارستان بوعلی اردبیل را بررسی کرده تا بتوانیم با تعیین الگوی مسمومیت ها در این ناحیه جهت تشخیص زودهنگام و کنترل مسمومیت و متعاقبا کاهش مرگ و میر ناشی از آن قدمی برداریم.

مواد و روش ها: این مطالعه از نوع توصیفی مقطعی که بر روی کلیه افراد کوچکتر از ۱۳ سال مسموم مراجعه کننده به بیمارستان بوعلی اردبیل طی پنج سال (از اول فروردین ماه ۱۳۸۶ تا آخر اسفند ماه ۱۳۹۰) انجام شد. افرادی که به علت مسمومیت به بیمارستان مراجعه کرده یا ارجاع شده بودند وارد طرح شدند. در ادامه چک لیستی که حاوی اطلاعات دموگرافیک، اطلاعات مربوط به علت و عامل مسمومیت، علائم بالینی، تست های آزمایشگاهی، نحوه درمان و نتیجه آن تهیه گردید. پس از تکمیل چک لیست ها اطلاعات حاصل را وارد برنامه آنالیز آماری SPSS v16 شدند و به آنالیز داده ها پرداختیم.

نتایج: در این مطالعه ۳۳۶ کودک طی ۵ سال وارد مطالعه شدند که ۱۹۷ کودک (۵۸/۶ درصد) پسر و ۱۳۹ کودک (۴۱/۴ درصد) دختر و میانگین سنی در این کودکان ۴/۰۶ سال و شایع ترین بازه سنی بیماران ۴-۱ سالگی بود. میانگین مدت زمان بستری این کودکان ۱/۶۹ روز و ۷۷/۷ درصد این کودکان ساکن شهر، فصل تابستان با ۳۲/۷ درصد بیشترین مراجعه را به خود اختصاص داده بودند. شایع ترین ماده مصرفی این کودکان دارو با ۶۰/۷۱ درصد و متادون شایع ترین ماده مصرفی در میان این داروها بود که در ۸۶/۶۰ درصد کودکان علت مسمومیت اتفاقی و در ۵/۶۵ درصد توسط والدین یا اطرافیان تجویز شده بود. از میان بیماران مورد بررسی ۵۱ بیمار (۱۵/۱۷ درصد) فاقد علامت بودند. نتایج بررسی علایم بیماران نشان داد که ۶۵ بیمار (۱۹/۳۴ درصد) با علامت تنفسی، ۱۷۹ بیمار (۵۳/۲۷ درصد) با علامت بالینی عصبی، ۱۱۶ بیمار (۳۴/۵۲ درصد) با علامت چشمی، ۲۶۵ بیمار (۷۲/۴ درصد) با علامت گوارشی، ۶۸ بیمار (۱۸/۵۷ درصد) با علامت قلبی عروقی، ۷۱ بیمار با ضعف و بی حالی (۲۱/۱۳ درصد)، ۴ بیمار (۱/۱۹ درصد) با پتشی و پورپورا، ۲ بیمار (۰/۵۹ درصد) با شلی بدن و ۸ بیمار (۲/۳۸ درصد) با تب مراجعه کرده بودند و ۲ کودک (۰/۵۹ درصد) فوت نمودند. در این مطالعه مشاهده شد که میان سن ($P=0.614$) و جنس ($P=0.192$) بیماران و علت مسمومیت این کودکان و جنس و پروگنوز آنها ($P=0.116$) هیچ ارتباط معنی داری وجود ندارد ولی ارتباط معنی داری میان سن و پروگنوز کودکان ($P=0.001$) وجود داشت.

نتیجه گیری: نتایج این مطالعه نشان می دهد شایع ترین ماده مسبب مسمومیت در میان کودکان همانند اکثریت مطالعات داروها می باشد. از این رو می طلبد که با آموزش به والدین داروهای مصرفی را جایی دور از دسترس کودکان خود نگهداری نمایند.

واژگان کلیدی: مسمومیت حاد، کودکان، داروها